

olga jančič

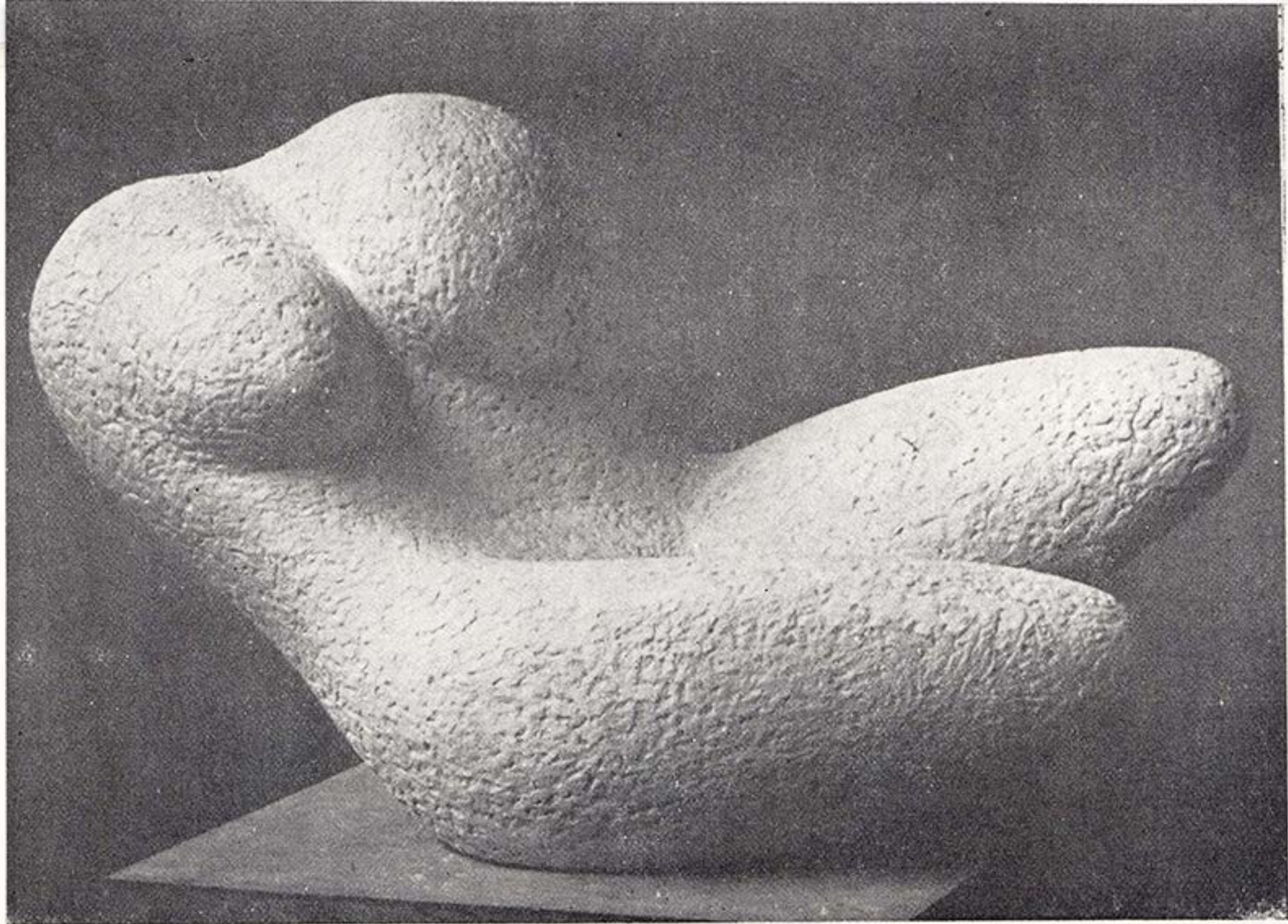
beograd

rijeka

zagreb

1959

Klasični torzo

SKULPTURA OLGE JANČIĆ

Umetnički život je zamro za vreme ratnih godina. Previranja u shvatanjima i zahtevima po ratu kao da su — istina, samo za trenutak — kočili hod umetnika. Tada je nastupila grupa mladih, generacija formirana posle rata, neopterećena sponama tradicije a opijena slobodom i bogatstvom novih mogućnosti likovnog izražavanja. Uprkos svoje relativne mladosti, članovi ove generacije svojim naporima i već postignutim rezultatima, doneli su osveženje i širinu, duh i klimu savremenog stvaranja. U ovoj generaciji, među skulptorima, Olga Jančić zauzima istaknuto mesto.

Osnovna likovna tema Olge Jančić je torzo u obilju svoje jednostavnosti, torzo muškarca ili žene, uvek dakle figura čoveka i uz to, kao predah, po neki portret. Preko torza preraslog u instrumenat njene likovne misli, vezano je delo Olge Jančić za prirodu. Međutim, ova se veza ne svodi na konvencionalno lako uprošćeni lik iz prirode, niti je preko torza priroda postala tema ove umetnosti. Kontakt se ovaj produbio, postao kompleksniji i humaniji — u njemu je, ne gola priroda, nego stvarnost postala sadržaj umetnosti Olge Jančić. Idejne preokupacije koje ova stvarnost nameće skulptoru i koje su u njegovom delu našle svoju sadržajnu i formalnu afirmaciju, mogu se kondenzovati u dva velika, dva bitna čovekova osećanja, tačnije na čoveka u tim osećanjima — na njega u ljubavi i na njega u svom vremenu.

Tip spontanog umetnika, čulnog više nego cerebralnog, Olga Jančić stvara neposredno pod temperaturom doživljaja. U ravnoteži između racionalnog i emotivnog, sa izrazitom supremacijom emotivnog, spontanog, ličnog, forma je sredstvo, a sadržaj bitnost njene umetnosti. I mada se i u njenom delu, kao i u svakom dobrom likovnom ostvarenju, forma i sadržina nadopunjuju čineći samostalnu umetničku celinu, ipak je u skulptorskom postupku Olge Jančić sadržina ključ za shvatanje i razrešenje ostvarene likovne misli. Polazeći dakle od dva bitna motiva — od čoveka u ljubavi i čoveka u svom vremenu — razumećemo otkuda i dva načina transponovanja, naizgled različita, koji čine, opet samo naizgled, dva različita vida skulptorskog saopštavanja.

Prvu grupu, onu po doživljaju direktniju, po formi jednostavniju a po stilskom obeležju bližu realizmu, čini torzo sveden na osnovne karakteristike, na one koje su nosioci vitalnosti, na one elemente koji ga čine ne samo ljudskim, nego i životnim.

Skulptor se spontano prepustio imperativu koji mu nalaže da objektivizira jedno određeno osećanje. Njime je umetnik uhvatio jednu od osnovnih karakteristika života, upravo onu najbitniju, i nju skulptorski razrađuje. Otuda jedra forma ovih skulptura ima svoju vlastitu vitalnost. Snaga doživljaja izjednačila se ovde sa delovanjem volumena koji kao da je dobio svoju energiju, a njegova forma dejstvo zračenja u prostoru. Kompozicija vretenastih forma razvija se na ovim skulpturama od centra ka periferiji, beležeći tako intenzivnu ekspanziju. Neki pritisak iznutra, iz srži volumena udara u prostor pa nabubrele forme za torzo tipičnih komponenata kao da se kreću sopstvenom težinom, da pupe, da se rasvetavaju. Strana im je svaka statičnost.

Plastična skulptorska kompozicija Olge Jančić jednostavan je akord obliha zapremina, robustnih formi i čulnih profila čiji se naglašen pokret nadmeće sa monumentalnom harmonijom celine.

Ovo je skulptura nabijena životom, i još više: pobedonosnim osećanjem života, života koji je trajan po onoj neprekinutoj niti svoje suštine. Ljubavlju — to zove skulptor, a to je zakon življenja i postojanja, njime su bremenite ove forme, pune, nabrekle, oplodene da bi oplodile.

Ponekad Olga Jančić ostavi optimizam vedrih forma u naponu — da markira kako pored tog, za nju osnovnog i bitnog u shvatanju života, pored tog što traje i odvija se logikom i snagom samog postojanja, pored tog večnog što zrači iz svakog jedrog oblika, iz mladog tela u naponu snage, pored tog što je simbol trajanja i bitisanja, što pretstavlja večno obeležje života još od praistorije i steatopignih forma njenih idola — kako pored tog trijumfa postojanja živi mali čovek svoj tegobni vek izgubljen u vremenu. Sa ovog se aspekta Olga Jančić koncentriše na modernog čoveka čiji je idejni svet komplikovano isprepleten, rastrzan i pun kompleksa, čoveka uznemirenog dinamizmom novih otkrića, povređenog brutalnošću događaja, uplašenog brzinom prolaženja, usamljenog u kovitlacu zbivanja.

To je motiv druge grupe skulptura Olge Jančič, koja je po doživljaju kompleksnija, a po formi razudenija. Po načinu kako su koncipirane, po tome kako tumače ideju i kako likovno izražavaju umetnikovu preokupaciju, skulpture ove grupe nose pečat ekspresionizma.

Iz ateljea

Ovde je torzo u odnosu na prirodne forme znatno deformisan, mase manje artikulisane. Kompozicija ovih skulptura sustiče se od periferije ka centru, zapremine su im manje oble sa tendencijom ka konkavnosti.

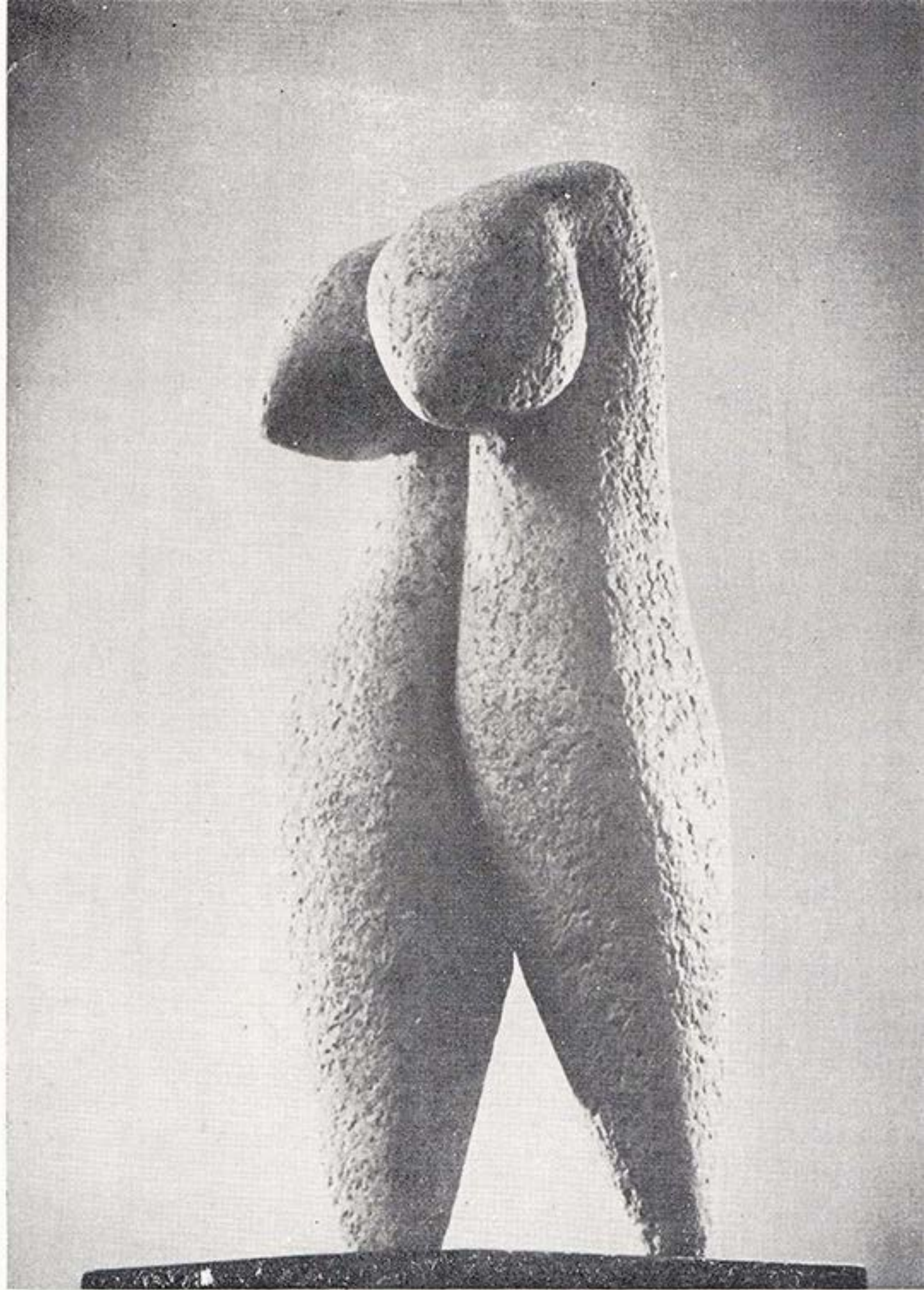
Ako je prva grupa pripadala čoveku koji širi ruke, ova donosi čoveka pogruženog, povijenog, nadnešenog nad svojom tugom. To je život lišen mernije, što je prolaznost i nestajanje — skulptor to naziva osamljenošću. Ova dva, po svom delovanju i značenju suprotna motiva, tretirana sa dosta bitnih razlika, kao skulptorska ostvarenja povezana su pečatom umetnikove ličnosti. U oba slučaja Olga Jančić nije on onih što eksperimentišu u traženju formalnih rešenja kao takvih. Sadržina doživljaja pokreće koncepciju, ispunjava volumene, napinje ili udubljuje teške forme, diktira oporu fakturu, humanizira toplu i čulnu materiju.

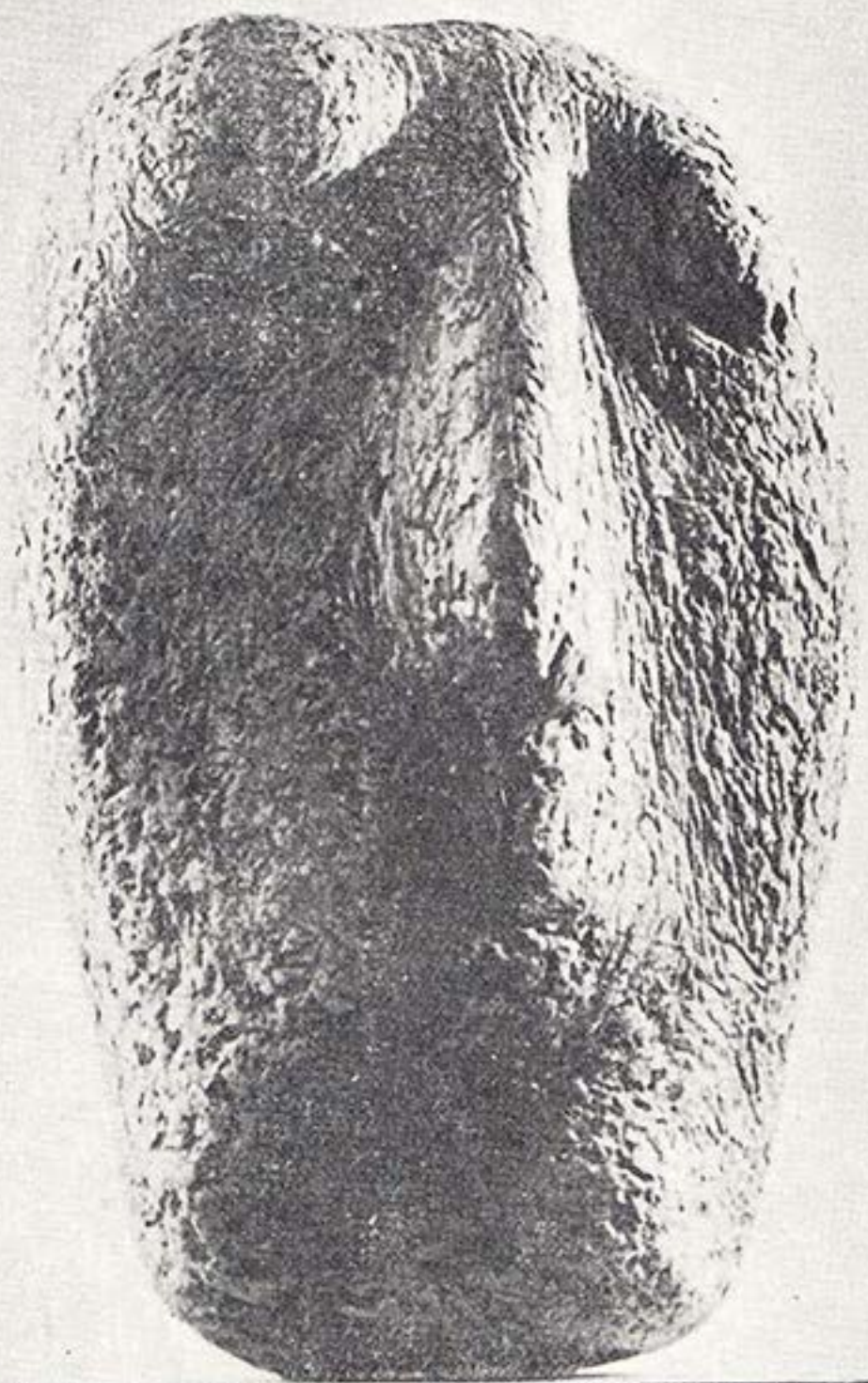
Umetnik neće da stvara skulpturu a da ona ne govori direktno o čoveku. Pod pritiskom doživljaja inspirisanog njime, skulptora Olge Jančić saopštava svoju umetničku poruku ni sentimentalno ni romantično, nego oporo i iskreno. Ne radi se ovde o novatorskom traganju nego o umetničkoj istini, a dostignuta, ona je uvek autentična. Takva, skulptura Olge Jančić, postaje tumač strasne zainteresovanosti životom.

Redukcijom svih sekundarnih momenata i sa detaljima upijenim u celinu, ne fiksirajući nikad prolazne vidove trenutaka, nego naglašavajući samo bitno i karakteristično u sklopu konkretnog doživljaja, dala je Olga Jančić svojim modernim skulptorskim jezikom život u nekim njegovim najbitnijim manifestacijama.

Dr Katarina Ambrozić

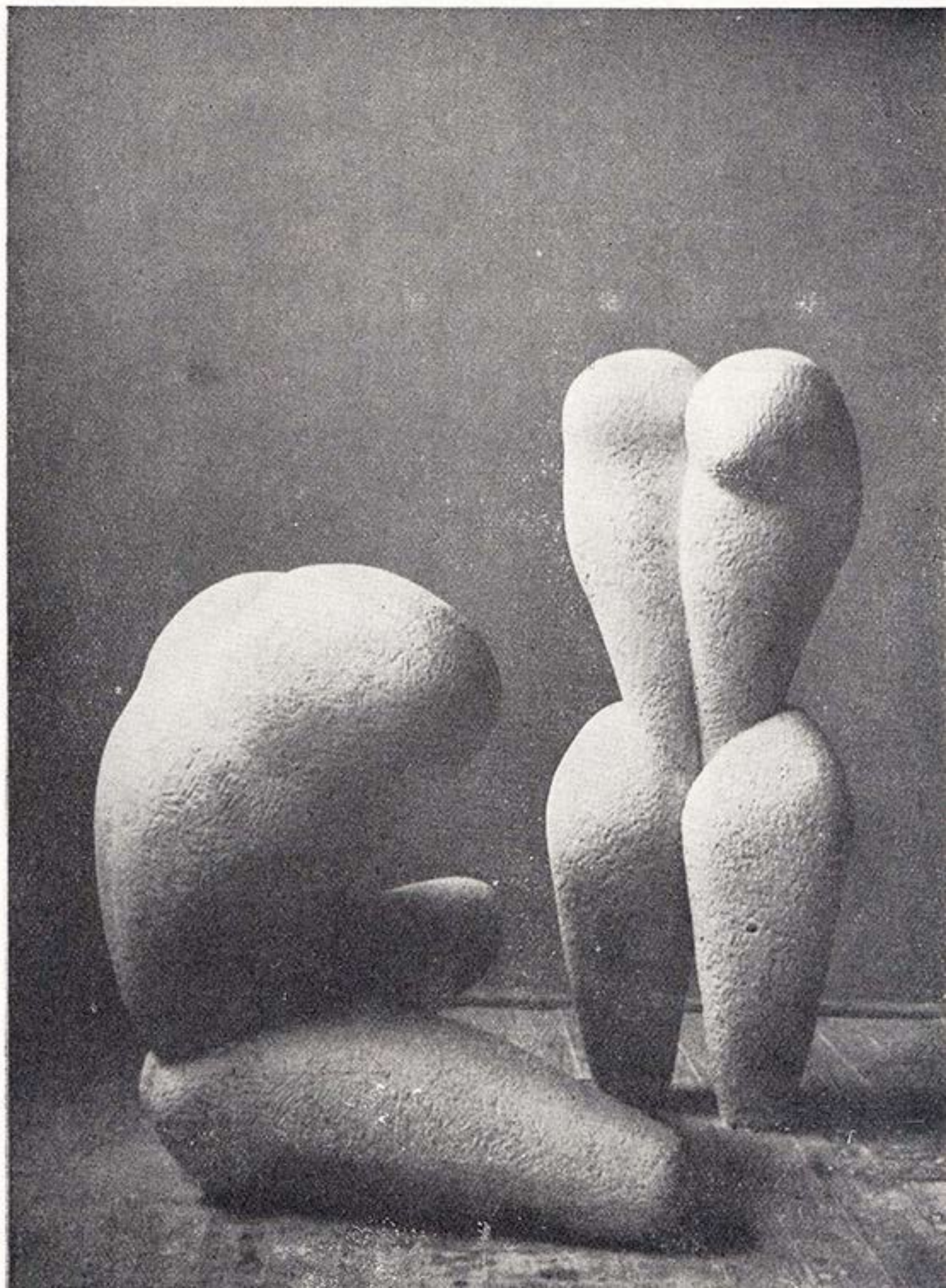
Bremenite forme

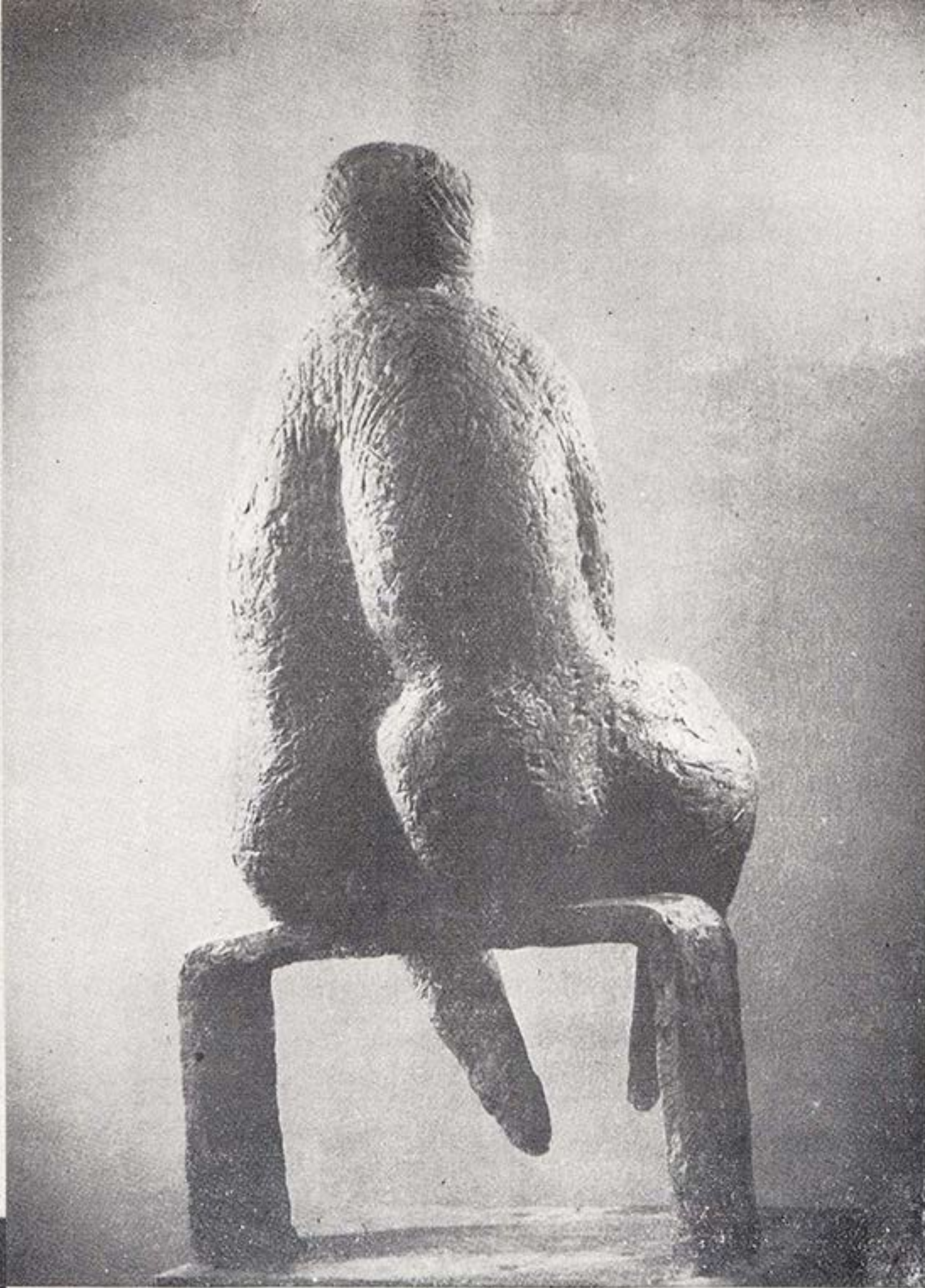

Glava

Kompozicija

Osamljena II

K A T A L O G

1. PORTRET D. Č.	bronza	1955	25 × 29
2. GLAVA	"	1956	20 × 25
3. MUŠKI TORZO	kamen	1956	84 × 35
4. BREMENITE FORME	gips	1956	38 × 12
5. MATERINSTVO I	"	1956	37 × 30
6. KOMPOZICIJA	kamen	1957	135 × 150
7. ŽENSKI TORZO	bronza	1957	100 × 85
8. RITAM	"	1957	22 × 72
9. MATERINSTVO II	gips	1957	75 × 68
10. SKICA	bronza	1957	20 × 7
11. SKICA	"	1957	13 × 17
12. SLOM	gips	1958	125 × 105
13. FIGURINA	bronza	1958	20 × 7
14. PAD	gips	1958	18 × 60
15. ŽRTVA I	gips	1958	42 × 105
16. KLASIČNI TORZO	"	1958	56 × 116
17. OSAMLJENA I	"	1958	55 × 25
18. OSAMLJENA II	"	1958	87 × 46
19. ZNAMEN	"	1958	52 × 46
20. GLAVA NEPOZNATOG	"	1958	33 × 22
21. LJUBAV OBLIKA I	bronza	1959	30 × 22
22. LJUBAV OBLIKA II	"	1959	18 × 31
23. LJUBAV OBLIKA III	"	1959	31 × 26
24. ŽRTVA II	"	1959	26 × 79
25. SPOKOJSTVO	drvo	1959	53 × 33
26. UZAJAMNOST	gips	1959	110 × 55
27. ŽRTVA III	"	1959	82 × 24

B I O G R A F I J A

Rođena 1929 u Bitolju. Akademiju likovnih umetnosti završila 1950 u Beogradu. Saradnik Majstorske radionice Tome Rosandića od 1950 do 1955. Član ULUS-a i grupe „Prostor 8“.

Izlaže od 1952 na revijalnim izložbama ULUS-a, 1954 sa saradnicima Majstorske radionice Tome Rosandića, 1954 i 1956 u okviru „Salona“ na Rijeci, 1955 na I. mediteranskom bienalu u Aleksandriji i sa Izložbom savremene jugoslovenske umetnosti u Milanu i Varšavi, 1957 na izložbi AICA u Dubrovniku, 1957 i 1958 sa grupom „Prostor 8“ u Beogradu i Novom Sadu i 1958 u jugoslovenskom paviljonu u Bruxelles-u (expo 58). Živi u Beogradu.

Pad

